

1432 hallgatója volt az elmúlt tanévben a szegedi egyetemnek

(A Délmagyarország munkatársától) A szegedi egyetem 1941-42. tanévről beszámoló egyetemi évkönyv most jelent meg dr. Kogutowicz Károly a tanév rektorának szerkesztésében. Az évkönyv bevezető cikke egy hosszabb tanulmány, amely történelmi visszapillantásban ismerteti Szeged évszázados törekvését, amellyel egyetemet kívánt a legnagyobb magyar város falai közé. Ennek a vágnak a teljesüléséhez a trianoni katasztrófa juttatta hozzá Szegedet 1921-ben, amikor hajlékot adott a Kolozsvárról menekülő Ferencz József-tudományegyetemnek. 1940-ben visszaszerezte Kolozsvárt s a Ferencz József-tudományegyetem visszatérhetett régi székhelyére, Szegeden pedig megalakult a most már véglegesen szegedi jellegű egyetem, a Horthy Miklós-tudományegyetem, amely ezen az őszön kezdte meg harmadik évét.

Az évkönyv azt jelzi, hogy az egyetemnek nincs felsőházi tagja, ennek a magyarázata pedig az, hogy az évkönyv szerkesztése után választotta meg az egyetem felsőházi képviselőjéül dr. Halasy-Nagy József egyetemi tanárt. Az

egyetemnek egyelőre az egy tiszteletbeli doktora van s ez báró Mannerheim Károly Gusztáv fenn tábornagy, akit ez év nyarán választottak díszdoktorrá. Az egyetem első két rektora Szent-Györgyi Albert és Kogutowicz Károly volt, a mostani rektor Fröhlich Pál. Az egyetem jelenlegi tanszékeinek száma (a jogi kar nélkül) 39.

A továbbiakban részletesen ismerteti az évkönyv az egyes tudományok szervezését, a karokon működő professzorok életrajzát és tudományos működését, a következő fejezetben felsorolja az egyetemi bizottságokat, azoknak szervezését, majd ismerteti az egyetemi intézeteket, gyűjteményeket, az egyetem hivatalait stb. Megtudjuk az évkönyvből, hogy 1941-42. tanévben a polgári iskolai tanárképző főiskolának az egyetemen is hallgató tanulóival együtt 1432 volt az egyetem összes hallgatóinak a száma. Az egyetem belső szervezéséről s működésének statisztikai adatairól kimerítően tájékoztató évkönyv részletes lak- és címjegyzékkel végződik.

Hogyan élnek a Szlovákiából kitelepített zsidók?

Fritz Fiala, a Grenzboten főszerkesztője meglátogatta a Szlovákiából kitelepített zsidók táborait és benyomásairól, tapasztalatairól a következőket írta lapjának:

— A zsidóknak Szlovákiából történt kitelepítése folyamán az európai zsidók számára kijelölt keleti területeken megtekintettem egy-két zsidó várost és zsidó telepet, ahová az utóbbi hónapokban Franciaországból, Belgiumból, Hollandiából, Németországból, Szlovákiából, Horvátországból és részben Romániából kitelepítettek le zsidókat.

Soha egy pillanatig nem kételkedtem abban, hogy a német szervezőképességnek sikerül a zsidók kitelepítésének kérdését megoldania, be kell vallanom azonban, hogy az elhelyezésre és főleg a zsidókkal való bánásmódra vonatkozólag nem vártam azt, amit tényleg tapasztaltam. Jól ismerem a zsidók életét, különösen Kelet-Európában s ezért alig feltételezhettem volna, hogy új telepítési helyükön tiszta és dolgos zsidókkal találkozom. Teljesen meglepett, hogy milyen körülmények között találtam a zsidókat a számukra kijelölt területeken és őszintén be kell ismernem, hogy ilyen teljesítményt alig tartottam lehetségesnek. Am beszéljenek maguk a zsidók és írják le helyzetüket.

— Az általam keleten meglátogatott két zsidó városban körülbelül hetvenezer zsidó él. A csekélyszámu nemzsidó lakosságot elköltöztették a városból.

Mozsek Merlin, zsidó előljáró, aki a városban kalauzolt, a zsidók életéről a következőket mondotta:

— A lengyelországi hadjárat előtt az itteni izraelita hitközség előljárója voltam. A birodalmi hatóságok engem neveztek ki a zsidó önkormányzat főnökévé. Körülbelül hetvenezer zsidó telepítettek itt le véglegesen. Területemen a zsidók családokkal együtt élnek, szabadon mozoghatnak és kívánságaik szerint élhetnek. Mi zsidók, önkormányzatot élvezünk és a német hatóságok előtt a területünkön uralkodó rendért személynként

én vagyok felelős. Mellettem tizen-nyolc zsidó orvos és körülbelül hetven zsidó hivatalnok működik, akik a közigazgatást látják el. Ezenkívül százhusz zsidó rendőr felügyel a légvédelmi és egészségügyi szolgálat felett. A rendőrök havonta 75 márka fizetést kapnak.

— A Birodalom a zsidó lakosságot kielégítő módon látja el élelmiszerekkel. A zsidók az élelmiszereket, úgy mint a többi használati cikket szabadon vásárolhatják a városi boltokban, ahol azonban csak zsidó vásárolhatnak. Hogy csak egyetlen adatot említsek, naponta 280 gram kenyeret kapunk fejünkint. A zsidó család-fenntartók nagy része, de sok zsidó családtag is a Birodalom által itt létesített gazdasági üzemekben dolgozik, ahol a zsidókat az akkordmunka arányában fizetik. A munkaképtelen vagy agg zsidókat a zsidó község tartja el. A község számos ételleosztó helyet és saját kórházat tart fenn azokból az adókból, amelyeket a dolgozó zsidókra kivetünk. Zsidónak a német hatóságokkal alig jönnek érintkezésbe. Még afölött is zsidó rendőrség őrökdi, hogy a zsidók nem hagyják el engedély nélkül a telepítési területet.

Mozsek Merlin zsidó előljáró fejtetéseiről a városban és az üzemekben tett körutamon minden tekintetben meggyőződtem. A zsidó városok lakói a boltokban mindent vásárolhatnak, az árat a zsidó község állapítja meg. Meg kell jegyezmem, hogy ezeknél az áraknál azonban legtöbbszörre zsidó csempészáruról van szó, amely ezeken a területeken ugylátszik kifogyhatatlan mennyiségben és rejtélyes módon kerül elő. A párisi ajkpirosítótól, pudertől és illatszerektől az úraság által levett ruhákig, fémhennmüig itt egyszerűen minden kapható. Sőt még egy olyan kávéháza is akadtam, ahol az összes évfolyamu különféle újságok és képeslapok olvashatók. A kávéház igen élénk látogatottságnak örvend.

A város utcáin nyüzsgnek az emberek, akik természetesen itt is a lakosság szívesen foglalkoznak a

zsidó rendőröknek sok dolguk akad. A zsidó rendőrökön meglátszik a parancsolgatás fölött érzett öröm. Még saját hitssorsosaikkal szemben is sokszor csak nehezen fékezik meg ezt az ösztönt. A zsidó lakásokban nem uralkodik valami nagy tisztaság, a zsidók láthatóan csak az orruk hegyét mártják a vízbe, arcukat vastag puder- és ruzsréteggel borítják.

— A két régi, most ujonnan zsidók által lakott várostól teljesen elűtő benyomást kelt a zsidóknak szánt új telep. Az első percben ez az óriási telep, ahol tízezerszámba élnek zsidók nők, legfeljebb csak méreteiben különbözik egy német repülőtémaszponttól vagy más német laktanyateleptől. A házak betonból és téglából épültek és teljesen tiszták, itt óriási alvótermek és csempézett mosdók találhatók. Az utakat beton, vagy kavics fedi, mindkét oldalon fák, vagy cserjék szegélyezik az utakat. A telepen modern istállók, raktárak, gabonatarak, hűtőberendezések és példás berendezésű óriási konyha tűnik az ember szemébe. Ezt mind zsidók építették német felügyelet alatt és mindez most már zsidó gazdálkodás alatt áll.

Európa minden részéből vannak itt zsidók. Valamennyien »német« zsarogot használnak az egymásközt be-

szelgetésnél, a párisi keleti zsidó kolónia tagjai épügy, mint a legtöbb szlovák, vagy horvát kitelepített zsidó.

Egyenesen meglepő itt a zsidó női osztály tisztasága. Itt német felügyelői szervek működnek. Amikor a zsidó nőkkel közöltem, hogy az ellenséges hírverés szerint a német hatóságok kinezák őket és kozák, tatár, lengyel, sőt német katonák visszaélnék helyzetükkel, a zsidó nők, mintha jó viccet hallottak volna, nevetésben törnek ki. A 18 éves Singer Aranka azonnal figyelmeztetett arra, hogy a női telepen egyetlen férfi sincsen és hogy Rooseveltnek is tudnia kellene, hogy a németek bevezették a fajgyalázásra vonatkozó törvényt.

Az élelmezésnél a Német Birodalomban érvényes adagokat kapják. A nehéz munkások megkapják a megfelelő pótagadagokat. A zsidók, akikkel beszéltem, általában mind kijelentették, hogy igazságosan és emberségesen bántanak velük és ha valamilyen igazságtalanságot éreznek, az abba áll, hogy még nincsen itt az összes európai zsidó.

Félmilliónyi könyvoldal

egy életen át

Mennyit olvas az átlagos könyvolvasó és egyéb érdekes kérdések egy könyv-tudós előadásában

(A Délmagyarország munkatársától) Az Egyetem Barátainak Egyesülete által rendezett előadássorozat keretében csütörtökön este dr. Fitz József, a budapesti egyetemi Széchenyi-könyvtár igazgatója tartott értékes előadást a könyvek, könyvtárak és a könyveskedés kérdéséről. Az egyetem auláját ezalkalommal is teljesen megtöltötte az érdeklődő közönség. Az ülésen először dr. Baló József egyetemi tanár bevezetőjében ismertette az előadó eddigi tudományos működését.

Dr. Fitz József előadásában abból indult ki, hogy a könyv a kultúra terjesztője, a könyv tartja fenn a nemzetek öntudatát és erősíti létfenntartó erejüket. A könyvtől függ az emberiség haladása, méltán nevezte tehát Schopenhauer a könyvet az emberiség emlékezőképességének.

A könyvtermeléssel foglalkozva, az előadó kimutatta, hogy ma már több, mint 20 millió kiadvány sokmilliárd példányá forog közkézen. Az átlagos kultúrember könyvfogyasztását évi 50-60 kötetre lehet tenni, ami azt jelenti, hogy egy emberöltő alatt közel félmillió oldalt olvas az átlagos könyvolvasó a napilajtó termékein kívül. A közös haladást a könyvek csak együttesen, egymást kiegészítve mozgathatják elő. A magánkönyvtárak állományának az ésszerűség szab határt. Négy-ötezer kötetnél nagyobb gyűjteménynek már nyilvánosságra van szüksége, hogy rendeltetésének megfelelhessen.

Részletesen ismertette a hazai könyvtárakat, megemlékezett róla, hogy nagyobb könyvtárainkban speciális gyűjtemények is vannak, mint például a Fővárosi Könyvtárban a Budapestre vonatkozó kiadványok hatalmas tömege és a »Keleti gyűjtemény«, a kolozsvári egyetemi könyvtárban pedig az Erdélyre vonatkozó könyvek gyűjteménye.

Manapság a könyvek terén valószínűleg a legfontosabb, hogy a tudósok is csak a könyvészet tájékoztatásai mellett tudnak lépést tartani a szakirodalommal. Megállapítja az előadó, hogy valószínűleg hirtelen a könyvtárak központosítása szükség, a könyvtárak terén, ha a könyveskedés nem lesz olyan fel a megjelenő munkákat bibliográfiailag. A könyv-

szet tehát úgy az egyéni érdeklődésnek, mint a tudományos kutatásnak értékes segítője, mert áthidalja a könyvtermelés óriási arányait és az egyéni olvasóképeség fizikai lehetőségeinek megszabott keretei közötti különbség nehézségeit és így szolgálatot tesz az általános emberi haladás ügyének.

Az előadásért dr. Baló József egyetemi tanár mondott köszönetet az előadónak, majd bejelentette, hogy a jövő héten kivételesen nem csütörtökön, hanem pénteken délután 6 órakor tartja meg a társaság legközelebbi előadóját, amelyen dr. Szógi Endre főiskolai tanár, a 60 éves Kodály Zoltán művészetének jelentőségét fogja méltatni. Előadását a főiskolai kamarakórus segítségével dalokkal illusztrálja.

Ezentul ismét lesz minden szombaton légvédelmi szirénapróba

(A Délmagyarország munkatársától) A szombat déli légvédelmi szirénapróbákat egy idő óta nem tartották meg. A szirénákat hetenként egyszer azért kellett megszólaltatni, hogy kipróbálják, időközben nem történt-e valami üzemzavar, ami egy esetleges riasztás esetén rendkívül súlyos következményekkel járhatna.

Dr. Pálffy József polgármester csütörtökön elrendelte, hogy a légvédelmi szirénapróbákat ezentul minden szombaton ismét meg kell tartani. A polgármesternek erre vonatkozó hirdetménye a következőket mondja:

»Felhívom a város közönsége figyelmét arra, hogy 1942. évi november hó 21-től kezdve minden szombaton délután 13 órakor a légvédelmi szirénák megszólalnak és azok egyszer a »légi veszély elmúlt« jellet le fogják adni, mert a szirénák működőképességének megállapítása végett műszaki ellenőrző próbát kell tartani«.